herpy

WARANY

Storr's Monitor

Varanus storri

Niewielki, szybki, naziemny waran karłowaty z Queenslandu w Australii, który osiąga około 30 cm i żywi się owadami. Wymaga długiego, ciepłego terrarium z głębokim podłożem do kopania, UVB i kryjówek pod kamieniami. To zwierzę do obserwacji, nie do codziennego brania na ręce. Zwierzęta mogą dożyć co najmniej 12 lat.

Rodzina: Varanidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**25-33 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**12 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Naziemny i kopiący nory**
Środowisko	**Półpustynia i sawanna**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**80 × 50 × 60 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**24-30 °C**
Miejsce wygrzewania	**45 °C**
Temperatura w nocy	**20-23 °C**
Wilgotność	**50-60%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**2-6 jaj**
Inkubacja	**100 dni** przy 28-29 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Varanus storri to niewielki, naziemny waran z podrodzaju *Odatria*, czyli tak zwanych waranów karłowatych. Opisał go w 1966 roku Robert Mertens, a nazwa upamiętnia australijskiego herpetologa Glena M. Storra (1921-1990). Ma stosunkowo krótki ogon z mocnymi, kolczastymi łuskami na stronie grzbietowej, a jego ubarwienie jest jednolite, bez wyraźnych plamek przypominających oczka. Za najbliżej spokrewnione gatunki uważa się *Varanus primordius* i *Varanus acanthurus*.

Dorosłe osobniki osiągają zwykle około 30 cm długości łącznie z ogonem, maksymalnie 33 cm. Znana jest też większa forma, licząca około 40 cm, ale nie wiadomo, czy należy ona do *V. storri*, czy do *Varanus ocreatus*, który dawniej uznawano za podgatunek (*V. s. ocreatus*), a dziś jest odrębnym gatunkiem. Masa ciała nie jest udokumentowana. Starsze zalecenia hodowlane nie rozróżniają tych dwóch gatunków, dlatego znaj pochodzenie swoich zwierząt i nie mieszaj linii.

Gatunek jest szybki, czujny i aktywny w ciągu dnia. Bez przerwy bada otoczenie językiem i znakuje swoje terytorium, pocierając kloaką o podłoże. Nowego osobnika tego samego gatunku w terrarium zauważa natychmiast. Jest więc zwierzęciem fascynującym do obserwacji, ale nie nadaje się do codziennego brania na ręce.

To zobowiązanie na długie lata: *V. storri* zajmuje znacznie mniej miejsca niż duże warany, ale nadal wymaga długiego terrarium o długości co najmniej 80 cm, mocnego grzania i UVB, cotygodniowego karmienia żywymi owadami i opieki przez co najmniej 12 lat. Nie jest to zwierzę dla początkujących. Wszystkie zwierzęta w handlu pochodzą z rozmnażania w niewoli. To korzystne dla ich zdrowia.

Czytaj więcej: Światło i UVB

Występowanie i środowisko

Varanus storri występuje wyłącznie w Australii, w północnym i środkowym Queenslandzie. Miejscem typowym jest Charters Towers. Populacje z Terytorium Północnego i Australii Zachodniej, dawniej uznawane za podgatunek *V. s. ocreatus*, uważa się obecnie za odrębny gatunek, *Varanus ocreatus*.

Uważa się, że introdukowana, toksyczna *Rhinella marina* mocno uderzyła w populację w części Queenslandu, ale gatunek figuruje na Czerwonej liście IUCN jako najmniejszej troski (LC).

> **Naturalny zasięg:** Australia.

ŚRODOWISKO

Varanus storri żyje na suchym lądzie: na półpustyniach i w otwartych, suchych lasach, często pod kamieniami i wzdłuż wyschniętych cieków. Jako kryjówek używa szczelin, zagłębień i nor w ziemi, a gdy robi się zbyt gorąco lub zbyt zimno, chowa się pod kamienie.

Klimat jest ciepły, z wyraźną porą suchą. Zwierzę jest aktywne w dzień i przemieszcza się między nasłonecznionymi miejscami a cieniem, aby regulować temperaturę ciała. Właśnie takie zachowanie trzeba umożliwić w terrarium: ciepłe miejsce w pełnym świetle, chłodne miejsce i wilgotną kryjówkę, w której podłoże nie jest całkiem suche. Wilgotność powietrza w naturze nie jest szczegółowo udokumentowana.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 80 × 50 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość), a większe jest lepsze. Gatunek żyje na ziemi, więc powierzchnia dna liczy się bardziej niż wysokość. Zgodnie z ogólną zasadą dla naziemnych waranów terrarium powinno być co najmniej pięć razy dłuższe oraz dwa razy szersze i wyższe niż długość ciała zwierzęcia od pyska do kloaki, a 80 cm wyraźnie przekracza tę miarę. Dorosłe osobniki trzyma się pojedynczo lub w stałej parze (patrz Zachowanie). Młode gryzą się nawzajem i mogą się zagryźć, dlatego trzeba je odchowywać osobno, a nowy osobnik tego samego gatunku dosadzony do terrarium zostaje natychmiast zauważony i jest prześladowany.

Jako podłoże sprawdza się mieszanka piasku i gliny, na tyle głęboka, by zwierzę mogło kopać. Wybierz niepylący piasek, którego nie trzeba sterylizować. Zbuduj tylną ścianę ze styropianu i żywicy epoksydowej posypanej piaskiem albo z korka, po którym zwierzę może się wspinać, i rozłóż płaskie kamienie oraz rurki korkowe jako kryjówki na kilku poziomach. Jedna z kryjówek musi być wilgotna, np. małe pudełko z lekko wilgotnym piaskiem lub torfowcem, aby było miejsce o wyższej wilgotności. Żywe rośliny rzadko przetrwają, bo zwierzę je wykopuje, a sztucznych roślin nie może dać się połknąć.

Źródła ciepła muszą być osłonięte, aby zwierzę nie mogło dotknąć żarówek i się poparzyć. Ciepło powinno obejmować tylko jedną połowę terrarium, tak by druga pozostała chłodna. Pokrywa musi być szczelna, bo gatunek jest szybki i łatwo ucieka. W okresie chłodnym można używać mniejszego terrarium, a młode osobniki można na początku trzymać w mniejszym, aby łatwo znajdowały pokarm i wodę.

TEMPERATURA

Potrzebny jest duży gradient temperatur, aby zwierzę mogło samo wybierać. Gradient powinien sięgać od około 24 °C w chłodnej części do około 45 °C w miejscu do wygrzewania. Chodzi o temperaturę powierzchni w miejscu do wygrzewania, mierzoną termometrem na podczerwień, a nie o temperaturę powietrza. Temperatura tła w dzień powinna wynosić 24-30 °C (górna granica jest zapożyczona od innego warana karłowatego), a w nocy 20-23 °C.

Zapewnij okres chłodny trwający około dwóch miesięcy, z krótszym oświetleniem i ograniczonym korzystaniem z miejsca do wygrzewania. Synchronizuje to cykl płciowy i jest częścią rozmnażania. Właściwe zimowanie bez światła i ciepła nie jest zalecane dla waranów. Mierz temperaturę w kilku miejscach termometrem cyfrowym. Jeśli zwierzę przez cały dzień siedzi w kryjówce albo przestaje jeść, sprawdź gradient.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza w terrarium jest umiarkowana, około 50-60 %. Samo terrarium powinno być stosunkowo suche, ale zwierzę musi mieć co najmniej jedno miejsce z wilgotnym podłożem, w które może się schować, np. pod kamieniem albo w pudełku z lekko wilgotnym piaskiem. Nie zraszaj całego terrarium.

Miska ze świeżą wodą musi stać zawsze i należy często wymieniać wodę, także w okresie chłodnym.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień i zależny od silnego światła oraz UVB. Stosuj świetlówki dzienne lub oświetlenie LED w połączeniu z mocnym źródłem światła z UVB, np. lampą rtęciową lub metalohalogenkową, która daje zarówno ciepło, jak i UV. Promieniowanie UV musi docierać do zwierzęcia bezpośrednio, bez szyby po drodze, ponieważ szkło zatrzymuje UV. Słabe światło i zwykłe świetlówki nie wystarczą i szybko prowadzą do problemów zdrowotnych.

Zalecana strefa UVB to strefa Fergusona 3, typowa dla dziennych, lubiących słońce gatunków. Strefa nie została określona akurat dla tego gatunku. Utrzymuj oświetlenie przez 10-12 godzin dziennie, a w okresie chłodnym krócej, najlepiej sterowane programatorem czasowym.

ŻYWIENIE

V. storri żywi się głównie owadami i innymi bezkręgowcami. Podawaj świerszcze, szarańczę, karaczany i larwy drewnojada, w wielkości, którą zwierzę łatwo złapie. Noworodki myszy można od czasu do czasu podać dla urozmaicenia, ale gatunek nie potrzebuje gryzoni, a nadmiar tłuszczu prowadzi do nadwagi. Otyłość to znany problem u waranów karłowatych, dlatego dorosłych zwierząt nie wolno przekarmiać.

Oprószaj pokarm suplementem mineralno-witaminowym z wapniem i D3, ponieważ dieta w niewoli nie ma takiej równowagi, jaką zwierzę otrzymuje w naturze. Nie podawaj więcej, niż zwierzę zje, bo świerszcze i karaczany chowają się w wystroju i mogą niepokoić zwierzę podczas snu. Dokładne ilości i częstotliwość nie są udokumentowane dla tego gatunku; rozsądnym punktem wyjścia są małe owady niemal codziennie dla młodych i kilka karmień w tygodniu dla dorosłych.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

V. storri jest szybki i czujny. Jest niewielki, a ugryzienie zwierzęcia mierzącego 30 cm nie jest tak poważne jak u dużych waranów, ale ostre pazury i spiczaste zęby mogą powodować rany, które trzeba dokładnie oczyścić. Poważne obrażenia nie są udokumentowane dla tego gatunku, a autotomia ogona nie została opisana.

Zwierzę przyzwyczaisz do siebie, jeśli dłoń zawsze będzie wsuwana spokojnie z boku i nigdy nie będzie chwytać z góry, oraz jeśli pozwolisz mu oswajać się z tobą przez długi czas. Jest to jednak gatunek do obserwacji, a nie do codziennego brania na ręce. Ograniczaj kontakt do krótkich chwil. Gady często przenoszą salmonellę: myj ręce po każdej czynności w terrarium i po kontakcie z pokarmem i nie pozwalaj zwierzęciu chodzić swobodnie po blatach kuchennych.

Zwierzęta łatwo wdają się w walki, zwłaszcza gdy nowy osobnik zostaje dosadzony do zwierząt, które już mieszkają razem. Dlatego trzymaj jedno zwierzę na terrarium albo stałą parę w przestronnym terrarium pod nadzorem i nigdy nie dosadzaj do nich nowych zwierząt.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

U waranów płeć jest niemal niemożliwa do rozpoznania z zewnątrz. Samica ma hemiclitoris, który przypomina kieszeń hemipenisa samca, więc sondowanie nie działa. Pewne określenie płci wymaga endoskopii u weterynarza doświadczonego w leczeniu gadów. Wiek i masa ciała do rozmnażania nie są udokumentowane, ale zwierzęta powinny być dorosłe i w dobrej kondycji, zanim zostaną połączone.

GODY I KOPULACJA

Połącz parę po okresie chłodnym trwającym około dwóch miesięcy, z krótszym oświetleniem i mniejszym grzaniem, a następnie stopniowo podnoś temperaturę i zwiększaj światło. Obserwuj zwierzęta, bo gatunek gryzie, i odsadź samca, jeśli samica jest mocno nękana. Samców nie wolno trzymać razem. Okresy rozdzielenia trwające od czterech tygodni do trzech miesięcy można powtarzać kilka razy w roku i mogą one synchronizować zwierzęta.

Czas od ostatniej kopulacji do złożenia jaj wynosi u większości waranów od czterech do ośmiu tygodni. Po kopulacji samca należy odsadzić.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica może złożyć kilka zniesień w ciągu roku, za każdym razem 2-6 jaj. Liczba zniesień w roku nie jest udokumentowana. Zapewnij jej pojemnik do składania jaj z lekko wilgotną mieszanką piasku i ziemi, nieprzepuszczający światła i dostępny od góry. W dniach poprzedzających składanie często kopie próbne dołki i tuż przed złożeniem jaj nie je. Podaj jej pokarm i wodę zaraz po złożeniu jaj, bo jest wyczerpana.

Jeśli składanie jaj trwa nienormalnie długo albo samica długo kopie, a potem całkowicie przestaje, trzeba skontaktować się z weterynarzem. Może to być objaw zatrzymania jaj. Samiec nie powinien przebywać z samicą, gdy zbliża się składanie, bo może zjeść jaja.

INKUBACJA

Wyjmij jaja natychmiast po złożeniu, bo warany chętnie zjadają jaja. Zaznacz ołówkiem ich górną stronę i nie obracaj ich. Umieść je w pojemniku z perlitem lub wermikulitem albo całkiem bez podłoża. Tego gatunku nie należy inkubować zbyt wilgotno.

Temperatura wynosi 28-29 °C, a wyklucie następuje po około 100 dniach. Podłoże powinno być na tyle wilgotne, by jaja nie wysychały, ale unikaj wody na samym jaju. Jeśli jajo się poci i wycieka z niego woda, małe nacięcie w górnej części może zmniejszyć ucisk na zarodek. Jaj spóźnionych, które nadal wyglądają zdrowo, nie należy otwierać, bo młode często nie jest w pełni rozwinięte i rzadko przeżywa.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode są szybkie i aktywne od pierwszych godzin. Umieść każde młode w osobnym małym terrarium, bo gryzą się nawzajem i mogą się zagryźć. Wystrój odpowiada temu dla dorosłych, tylko w mniejszej skali, z małą miską z wodą i kryjówkami pod kamieniami. Zadbaj o to, by kryjówki były zabezpieczone, tak aby kamienie nie mogły przewrócić się na zwierzę.

Podawaj małe owady, np. małe świerszcze, oprószone wapniem z D3. Niezjedzone owady trzeba usuwać, bo mogą zranić śpiące młode. Mierz i waż młode po wykluciu, a potem regularnie.

Zdrowie i częste błędy

Zwierzęta w handlu pochodzą zwykle z hodowli, co oznacza mniej pasożytów i mniej stresu niż u osobników odłowionych z natury. Mimo to poddaj nowe zwierzę kwarantannie przez co najmniej sześć tygodni i zleć weterynarzowi doświadczonemu w leczeniu gadów badanie kału na obecność pasożytów. Nigdy nie podawaj leków bez zalecenia weterynarza.

Typowe błędy w opiece:

- Otyłość wskutek przekarmiania, zwłaszcza gdy podaje się myszy.
- Niedobór UVB i wapnia, który prowadzi do miękkich kości i drżenia. Zapobiega temu bezpośrednie UV bez szyby i wapń z D3 na pokarmie.
- Oparzenia od nieosłoniętych lamp.
- Stres i rany od ugryzień, gdy zwierzęta trzymane są razem lub dostają nowego współlokatora tego samego gatunku.
- Zatrzymanie jaj u samic, które nie mają odpowiedniego pojemnika do składania jaj.

Udaj się do weterynarza, jeśli zwierzę nie chce jeść lub traci na wadze, jeśli samica długo nosi jaja, nie składając ich, albo jeśli zwierzę ma rany od ugryzień.

Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/warany/varanus-storri